VARLIQ وارلیق
Dil, Ədəbiyyat, Mədəniyyət və Cəmiyyət Araşdırmaları Dərgisi
Dil, Edebiyat, Kültür ve Toplum Araştırmaları Dergisi
Journal of Language, Literature, Culture and Social Studies
İkinci Dönem. Sayı: 2026: 44(2), ss. 209-211
Telif Haqqı©Varlıq Dergisi

Prof. Dr. Zehtabi İle Son Buluşma

● **Rıza ŞANLI** [1]

1988 (1377) yılı sonbaharının ortalarında arkadaşlarımdan Ali Rıza M. beni evlerinde bir yemeye davet etti. Yemekte Prof. Dr. Muhammed Taki Zehtabi ve Muhammed Rıza Koçi'nin de olacağını söyledi. Ben de çok sevinerek kabul ve çok teşekkür ettim.

Azerbaycan meseleleri ve özellikle Azerbaycan Türkçesi ile ilgili güzel bir ortam olacağını düşündüm ve sevindim.

Davet günü hazırlanıp Ali Rıza beyin evine gittim. Evde Prof. Dr. Zehtabi, ben, Muhammed Rıza ve Ali Rıza beyin kendisi ve ailesi vardı. Ali Rıza beye bu daveti ve yarattığı böyle güzel bir ortam için tekrar teşekkür ettim.

Prof. Dr. Zehtabi ve evdeki diğer misafir ve aile üyeleri ile merhabalaşıp, sıcak çay eşliğinde sohbete daldık. Daha sonra yemek masasına geçtik. Yemek esnasında Sayın Zehtabi ile konuşmalara devam ederek fikir alışverişinde bulunduk.

Yemekten sonra da masada başlayan konuşmalar devam etti. Sayın Zehtabi Güney Azerbaycan'da genel olarak neler yapmamız gerektiği konusunda fikirlerini söyledi. Doktor bey, alternatif üniversite olarak adlandırabileceğimiz evlerde ve ofislerde kendisinden aldığımız tarih ve dil derslerinde söylediği gibi o gece de maarifçilik ve tarihimizi okuma ve öğrenme konusuna vurgu yaptı.

[1] Ankara Üniversitesi Siyaset Bilimi Yüksek Lisans; e-posta: rizasiyasaldyahoo.com

Arkadaşlar da bu meselelerin yanı sıra evlerde geçirilen eğitimler ve icra edilen müzikler konusunda görüşlerini bildirerek Sayın Zehtabi'nin fikirlerini sordular. Zehtabi bey de "bu evlerde olan toplantılar ve Azerbaycan Türkçesi tarihi ve diğer kültürel alanlarda verilen eğitimlerde çok dikkat edilmeli ve bu toplantıların sayısı çoğalmalıdır. Çünkü milletimizin aydınlanması ve kendi tarih ve kültürünü öğrenmesi ve özüne dönmesi çok önemlidir. Millet tarihini öğrenirse çok şey değişir. Bizim işimiz maarifçilik ve aydınlatmak olmalıdır. Daha sonra milletimiz kendi yolunu bulur." şeklinde konuştu. Sayın Zehtabi bu tür tavsiyeleri her fırsatta yapıyordu. Bu tavsiyelerin hepsinde maarifçilik ve aydınlatmak konularına dikkat çekiyordu.

Arkadaşlarla birlikte bu meseleler hakkında Sayın Zehtabi'nin görüş ve önerilerini öğrenirken ben de Türkçenin İran'ın içerisinde yayımlanan gazeteler ve dergilerde farklı yazılışlarını örnek göstererek standartlaştırmasıyla ilgili bir toplantı ve çalışma yapılması konusunda kendisinden bir ricada bulundum. Sayın Zehtabi de bana "Gulamrıza bey Almanya'ya gidip döndükten sonra bu mesele hakkında çalışma yapalım" şeklinde cevap verdi. Ben cevabı duyduktan sonra çok sevindim ve teşekkür ettim ve kendi kendime Sayın Dr. çok yaşa; bu yaşta kendi milletinin tarihi, dili ve kültürü konusunda her türlü zahmeti kabulleniyor, dedim.

Alırıza M. beyin evindeki bu görüşmeden bir gün sonra ben, Umut M. ve Sayın Zehtabi ile hastaneye gitmek üzere randevulaştık. Çünkü Sayın Zehtabi hastaneden bir randevu almıştı.

Biz üçümüz sabahleyin buluşarak Tebriz'de Seyid Hemze Hastanesine gittik. Zehtabi bey hastane doktoru tarafından muayene edildi ve doktorun önerdiği işlemler yapıldı. Ama sonuçların birkaç gün sonra hazır olacağı bize söylendi. Sayın Zehtabi bir gün sonra bir hafta veya 10 günlüğüne Almanya'ya gideceğinden kendisi sonuçları alamayacaktı. Umut arkadaşımız da sonuçların çıkacağı gün işi olduğunu söyledi. O yüzden ben bu görevi kabul ettim ve sonuçları alacağımı ve sizin Almanya'dan dönmenizi bekleyeceğimi söyledim. Öyle de yaptım. Seyid Hemze Hastanesine gidip sonuçları aldım ve Sayın Zehtabi'nin Almanya'dan dönmesini beklemeye başladık. Çünkü yemekte konuştuğumuz yeni projelerin başlamasını dört gözle bekliyorduk.

Sayın Zehtabi'nin Almanya'dan dönmesi gereken gün gelip çattı; ama doktordan haber olmadı. Ben arkadaşlara; Dr. Zehtabi'nin bu günlerde gelmesi gerekirdi ama haber yok, dedim. Arkadaşlar da mümkünse Şebister'de Dr. Zehtabi'nin evine gidip haber almamı istediler. Ertesi sabah erkenden minibüsle Tebriz'den Şebister'e gittim. Saat 11 gibi Şebister'de Sayın Zehtabi'nin evinein önüne varıp kapı ziline bastım. Ama kapıyı açan olmadı. Bir iki saat bekledim, tekrar denedim ve

nihayetinde sonuç alamadan Şebister'den Tebriz'e geri dönüp arkadaşlara Dr. Zehtabi'den haber alamadığımı, kapıyı açan olmadığını söyledim.

Artık yapacak bir şey yoktu. Hep birlikte Dr. Zehtabi'nin gelmesini bekledik. Ama birkaç gün sonra ne yazık ki Sayın Zehtabi'nin ölüm haberini aldık. Çok çok üzüldük. Çünkü Güney Azerbaycan Türkleri kendisini milletine adamış, beklentisi olmayan, alçak gönüllü büyük düşünür, tarihçi, edebiyatçı ve yazarı kaybettiğinden dolayı büyük bir acı ve talihsizlik yaşıyordu.